

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **Z. K.**

uniewinnionego od popełnienia czynów z art. 218 § 1a k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 24 września 2024 r.,

wniosku pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej o wyłączenie sędziego Sądu

Najwyższego Anny Dziergawki od rozpoznania sprawy o sygn. IV KK 5/24,

na podstawie art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

W dniu 14 maja 2024 r., do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej opatrzone nagłówkiem „Wniosek o stwierdzenie braku spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności”. Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2024 r. przedmiotowe pismo potraktowane zostało jako wniosek o wyłączenie sędziego. Pełnomocnik wskazał, że na wniosek oskarżyciela posiłkowego wnosi o stwierdzenie, iż SSN Anna Dziergawka nie spełnia w niniejszej sprawie wymogów niezawisłości i bezstronności sędziowskiej oraz o wyłączenie tego sędziego od rozpoznania sprawy IV KK 5/24. Ponadto, wniósł o dopuszczenie dowodów z załączonych wydruków na okoliczność

kontrowersji związanych z powołaniem Anny Dziergawki na urząd sędziego Sądu Najwyższego oraz zaznaczył, że nastąpiło to „w formie nieodpowiedniej”. Swoją argumentację opiera na uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, nr 2, poz. 7 oraz wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2022 r., w sprawie Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (nr skargi 1469/20). Jego zdaniem, udział w składzie orzekającym SSN Anny Dziergawki, tj. osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) doprowadzi do uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC w zakresie prawa stron do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Wątpliwości co do bezstronności SSN Anny Dziergawki wzbudza także „afiszowanie się z poglądami katolickimi sędzi oraz rekomendacj[a] od biskupa”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej nie zasługiwał na uwzględnienie.

Na wstępie należy podkreślić, że zasadnicza część przedstawionych przez wnioskodawcę argumentów nie mogła zostać rozpoznana w trybie 41 § 1 k.p.k. W orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie podkreśla się, że wątpliwość co do bezstronności sędziego nie może być wywodzona z samych kwestii ustrojowych związanych z jego powołaniem i to niezależnie od tego w jakim okresie i z jakimi ułomnościami w procedurze nominacyjnej doszło do tego powołania (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19; postanowienie SN z dnia 31 października 2023 r., V KK 358/23). Podnoszone zarzuty nie mogą mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego i odnosić się do całych grup powołanych sędziów (*vide* postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22).

Powyższe stanowisko potwierdza również wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19, z którego wynika, że „[a]rt. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30), stosowany odpowiednio na podstawie art. 74¹

pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609, 730 i 914 oraz z 2020 r. poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Także z brzmienia art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 622; dalej ustawa o SN), dodanej ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259) wynika, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. Zresztą, skoro ustawa o SN w sposób szczególny reguluje badanie kwestii bezstronności sędziego w kontekście okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego oraz jego postępowania po powołaniu (*vide* art. 29 ustawy o SN), to w tym zakresie stanowi *lex specialis* stosunku do art. 41 § 1 k.p.k., wyłączając możliwość badania określonych w niej przesłanek w ogólnej procedurze (por. postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2023 r., V KK 485/21).

Gdyby zatem wnioskodawca poprzestał na argumentach systemowych związanych z powołaniem Pani Anny Dziergawki na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, należałoby uznać wniosek za niedopuszczalny z mocy ustawy i pozostawić go bez rozpoznania. Niemniej jednak powołał się również na okoliczności faktyczne, które mogą stanowić podstawę wniosku o wyłączenie sędziego w trybie art. 41 § 1 k.p.k., co uzasadniało jego merytoryczne rozpoznanie.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej podniósł bowiem, że SSN Anna Dziergawka w toku procedury konkursowej „afiszowała” się ze swoimi poglądami katolickimi oraz przedstawiła rekomendację od biskupa. Nie budzi wątpliwości, że powyższe okoliczności w odbiorze zewnętrznym mogą wpływać negatywnie na obiektywizm sędziego. Sytuacja taka będzie miała jednak miejsce dopiero

wówczas, gdy zostanie uprawdopodobnione, że jego przekonania rzutują lub mogą rzutować na stosunek do jednej ze stron, zarówno w postaci sympatii, jak i nieprzychylności. Instytucja *iudex suspectus* służy bowiem sądowej kontroli bezstronności sędziego, który ma brać udział w rozpoznawaniu konkretnej, określonej sprawy, na co *expressis verbis* wskazuje brzmienie art. 41 § 1 k.p.k. Ciężar wykazania okoliczności uzasadniającej konieczność odsunięcia sędziego od orzekania w danej sprawie spoczywa na wnioskodawcy. Ten zaś nie przedstawił żadnych argumentów wskazujących na to, że w realiach niniejszej sprawy przekonania religijne SSN Anny Dziergawki mogłyby naruszyć standard bezstronności sądu, ograniczając się wyłącznie do załączenia doniesień medialnych stwierdzających określone fakty. Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej nie odniósł się chociażby do charakteru sprawy, która zresztą dotyczy czynów z art. 218 § 1a k.k. i nie wykazuje związku z kwestiami światopoglądowymi.

Reasumując, okoliczności podniesione we wniosku pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego nie uzasadniały wyłączenia SSN Anny Dziergawki od rozpoznania sprawy IV KK 5/24, co skutkowało jego nieuwzględnieniem w oparciu o art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*.

Jedynie na marginesie zauważyć należy, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20 (OTK-A 2020, nr 61) przywołana przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, nr 2, poz. 7) uznana została za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP; art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPCz. W związku z powyższym, z dniem ogłoszenia rzeczonego wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie wywiera ona skutków prawnych polegających na związaniu jej treścią składów orzekających Sądu Najwyższego. Zatem wbrew twierdzeniom pełnomocnika, udział w składzie sądu osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie musi automatycznie zostać potraktowany jako bezzwzględna przyczyna odwoławcza, a w konsekwencji w

każdym przypadku skutkować koniecznością wyłączenia od rozpoznania sprawy (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 28 listopada 2023 r., I KK 162/23; postanowienie SN z dnia 7 grudnia 2023 r., I KK 162/23).

Również TSUE w wyroku z dnia 9 lipca 2020 r., C-272/19, VQ przeciwko Land Hessen, w pkt 54, wskazał, iż sam fakt, że władze wykonawcze lub ustawodawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz, ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeżeli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków (zob. postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[J.J.]

[ms]